

mind azt bizonyítják, hogy a fejlett társadalmak mindennapi életében úgyszólván nincs is olyan terület, ahol valamilyen formában ne kapna fontos szerepet az informatika, a számítógép. Bár a munkaerő kiképzése szakképzési feladat, az alapismeretek elsajátítását az általános képzésnek, a közoktatásnak kell vállalnia, amihez az ismertetett könyv is segítséget kíván nyújtani.

Végül a könyv külalakjáról: kézikönyv méretű, jól szerkesztett, jól olvasható és számos ábrával illusztrált kötetet vehetünk kezünkbe. Az ábrák igen egyszerűek, jórészt számítógéppel készített és printeren nyomtatott fekete-fehér rajzok, táblázatok, grafikák, melyek, bár a mondandókat a megfélemlítő helyen és jól illusztrálják (sokszor humoros megfogalmazásban), néhány esetben a minőségük – különösen a fénymásolattal készítettetek esetében – gyenge, így semmitmondóak. Ilyenkor sokkal jobb lenne egy fénykép (pl. Gutenberg bibliája, lézernyomatató rajza, 0. generációs gépek, MODEM stb.). Érdemes lenne – újabb kiadás remélve – újra átnézni a könyvet stilisztikai szempontból, az idegen kifejezések magyar beolvasását, valamint a használt rövidítések, ezek nyilvánhelyességét ellenőrizve. Hiányzik egy néhány mondatos bevezető vagy „beköszöntő-féle” is, amely a könyvet forgató diákokhoz szólna. Ezen észrevételek ellenére mégis köszönet illeti mindazokat, akik lehetővé tették a könyv „megszületését”.

Janóczki József: INFORMATIKA alpműveltségi ismeretek. Pedellus BT, Debrecen, 1994.

KÖRÖSNÉ MIKIS MÁRTA

Miből lesz a cserebogár?

A Budapest IV. kerületi Aradi úti óvodában végzett kísérletek tapasztalatait, eredményeit, gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit az ott dolgozó óvodapedagógusok és „külső” szakemberek könyv formájában is megjelentették, azaz közkinccsé tették azt a fejlesztő programot, amelyet a Továbbfejlesztett Óvodai Nevelés Programja mellett napjainkban már szinte minden óvónő alapdokumentumként használ munkájához.

A könyv alkotói gárdájának egyik tagja Balázné Szűcs Judit (a vizuális nevelés mentora) a könyv vizuális nevelésről szóló fejezetének szerzője, országszerte tart előadásokat ebben a témában. Nemrégiben magam is meghallgathattam egy ilyen előadását, amely a Miből lesz a cserebogár? című könyvről épült. A könyv a fent említett fejlesztő program vizuális nevelésről szóló fejezetének részletesebb, tartalmasabb, komplexebb, bővebb leírását, a szerző spontán élményeinek tudatos elemzését tartalmazza.

Az előadás bevezető gondolatai azonosak voltak a könyv bevezető soraival, amelyek – személyes véleményem szerint – nagyon elgondolkodtatóak.

A gyermek a vizuális ingerek töredékét képes csak a gondolkodási folyamatban használni. Így válik, – s váltunk mi magunk is – felnőtte. Aminek következménye, hogy „...a magyarországi felnőtt lakosság jelentős hányada 'vizuális analfabétának' tekinthető.” Vagyis a dolgokat – már felnőttkorban- a legtöbb esetben csak nézzük, de igazából nem látjuk. Ennek gyökerei a gyermekkorba vezetnek vissza, s az óvodai, kisiskoláskori vizuális nevelés fogyatékosságaival magyarázható.

Mindezen érdemes elgondolkodnunk! Mert ha valóban így van, rögtön feltehetjük a kérdést: mégis „Miből lesz a cserebogár?” Mitől válik a gyermek életkorának, tehetségének megfelelő szinten „alkotóművésszé”? És hogy azzá váljon, válhasson, mit tehet, mit kell tennie ennek érdekében az óvónőnek? Fel tudjuk-e tární nevelésünk fogyatékosságait? A szóban forgó könyvből ezekre a kérdésekre is választ, módszertani útmutatást kapunk.

A teljesség igénye nélkül, íme néhány kiemelt fontosságú gondolat a könyvből:

– Fel kell ismernünk, hogy a gyermek ábrázoló tevékenysége beépül alaptevékenységébe, a játékba. A két tevékenység motivációja a legtöbb esetben azonos töről fakad.

Kiscsoportban alapvető feladat az óvónő számára, hogy játékidőben az eszközkezelést, majd fokozatosan az alapformák használatát *egyenként* megtanítsa a gyermeknek. Későbbi munkánk meghatározója, hogy ezt a feladatot milyen szinten sikerült megvalósítanunk. Tehát már 3 éves korban megkezdődik az iskolára való előkészítés.

– Hagynunk kell, hogy a gyermek sémák nélkül, maga fedezze fel az őt körülvevő világot.

– A szerző segítségével képet kapunk a kreativitás és a vizuális nevelés kapcsolatáról. A gyermek rajza minden esetben visszajelzés, mert gondolatát tükrözi. „Észrevenni, értékelni, létrehozni esztétikus dolgokat kizárólag az ember, az emberi Agy képes, ami a vizuális gondolkodási folyamat színtere” – olvashatjuk. Pszichológiai tanulmányainkból tudjuk, hogy milyen óriási szerepe van ebben a folyamatban a szem-agy-kéz összehangolt koordinációjának.

– Foglalkozik a könyv a tehetség és a kompenzáció lehetőségeivel. A rajzfejlődés szempontjából a gyermek munkája közvetlen útmutatást ad a pedagógusnak abban a kérdésben, hogy milyen módszerrel nevelheti tovább az adott területen gondjára bízott gyermekeket.

– A könyv utolsó fejezete részletesen foglalkozik a szervezés, a témaválasztás, a motiváció és a tervezés-tervszerűség-tudatosság problémáival. A felsoroltak mind aprónak tűnő gondok, amelyek azonban a mindennapi munkában nagyon lényeges kérdésekké válhatnak!

A könyv elméleti, illetve a szerző gyakorlati tapasztalatain alapuló módszertani útmutatásait 49 – részletes elemzéssel ellátott – színes gyermekrajzból álló gyűjtemény zárja le.

Napjainkban – a szűkös anyagi lehetőségek miatt – sok pedagógusnak nincs lehetősége arra, hogy gyakorlati-szakmai továbbképzéseken gyarapíthassa ismereteit, fejleszthesse tudását. Márpedig a színvonalas pedagógiai munka nélkül elképzelhetetlen. A szakirodalom rendszeres figyelemmel kísérésre nyújt sokunk számára lehetőséget arra, hogy önképzéssel fejleszthessük szakmai tudásunkat. És ezért a lehetőségért köszönettel tartozunk azoknak a kollégáknak – köztük Balázsné Szűcs Juditnak –, akik ismereteik, tapasztalataik, módszertani javaslataik közreadásával segítik több ezer óvodapedagógus munkáját.

Ajánlom a fentiekben ismertetett könyvet módszertani útmutatóként a gyakorló óvodapedagógusoknak, kisiskolásokat tanítóknak, nem utolsósorban pedig a szülőknek, hiszen a gyermek számára a családi környezet jelenti az „első számú külvilági ingerközeget”.

Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Alex-typo, Budapest, 1992.

BÓCSINÉ MÉSZÁROS ANNA

Olvasónapló

Özinte örömmel vettem kezembe az Iskolakultúra IV. évfolyamának 6. számát, hiszen Hoffman Rózsa cikke (Pedagógiai program készítése az iskolában, 48-55 oldal) olyan kérdésben sietett a segítségemre, amely évek óta és egyre inkább foglalkoztat: miért kell pedagógiai program az iskolában, milyen legyen az, hogyan készüljön, milyen tennivalók merülnek fel annak alkalmazása során. A következőkben olvasmányom során felmerült gondolataimat szeretném megosztani az érdeklődőkkel.

Igen lényegesnek tűnik számomra a cikk elején felvetett probléma: az iskola identifikációjának szükségessége, mely nálunk talán még hangsúlyozottabban vetődik fel, mint a határokon túl.